

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11),, како и врз основа на член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија” бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14 и 116/14) министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по англиски јазик за VIII одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта.

АДАПТИРАНА
НАСТАВНА ПРОГРАМА
ЗА УЧЕНИЦИ СО
ОШТЕТЕН ВИД

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

АНГЛИСКИ ЈАЗИК

VIII ОДДЕЛЕНИЕ

Скопје, август 2014

ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1 ВОВЕД

Предметот англиски јазик, како прв странски јазик е застапен во наставниот план за деветтгодишно основно образование на ученици со општетен вид во сите три развојни периоди на деветтгодишното основно образование почнувајќи од прво одделение па се до крајот на деветтото одделение.

Застапеноста на предметот во наставниот план за деветтгодишното основно образование се должи на современите тенденции во образовните системи на повеќето земји од Европската унија, каде што на изучувањето на првиот странски јазик му е посветено посебно внимание, имено со изучувањето на истиот се започнува од најмалата возраст на учениците т.е. од првата година на задолжителното основно образование.

Современата настава по странски јазици за учениците од 6 до 14 години ја определуваат широко сфатената цел за усмени и писмени комуникациски компетенции на странскиот јазик проширени со читачки, социокултурни и интеркултурни компетенции. Наставата е усмерена на ученикот како субјект на наставниот процес, неговиот когнитивен-афективно-социален развој односно на развојот на неговата самостојност во учењето и стекнување на стратегии на учење како основа за доживотно учење.

Предметот англиски јазик во осмо одделение се изучува со 3 (три) часа неделно, односно 108 часови годишно и истиот има статус на задолжителен предмет.

Појдовни основи за изготвувањето на наставните програми за VIII (осмо) одделение во основното деветтгодишно образование се:

- Програмскиот документ *Концепција за девеейгодишно основно образование* (содржини и организација на воспитно-образовната дејност) од 2007 година и
- *Заедничката европска референцна рамка за јазиците* (теориските основи и целите на современата настава по странските јазици и нивоата на компетенции за комуникативна употреба на странскиот јазик).¹

---

¹ Како ориентација во однос на нивоата на јазчни компетенции кои учениците би требало да ги постигнат на крајот на поедини воспитно-образовни периоди на основното образование се земено во предвид насоките од *Заедничката европска референцна рамка за јазиците*, кои разликуваат вкупно шест нивоа на комуникативно користење на странскиот јазик: Во подрачјето на елементарно ниво тоа се нивоата А1 (подготвително ниво/Breakthrough) и А2 (темелно ниво/Way stage), во подрачјето на самостојно користење на јазикот нивоата Б1 (преодно ниво/Threshold) и Б2 (самост ојно ниво/Vantage) и во подрачјето на компетентно користење на јазикот ниво Ц1 (напредно ниво/Effective Operational Proficiency) и Ц2 (највисоко ниво/Mastery).

Во условите на учење на англискиот јазик во Република Македонија учениците после првите три години на учење на англиски јазик (од 1-3 одделение) можат делумно да го постигнат нивото А1 (подготвително ниво), после следните три години на учење на англискиот јазик (4-6 одделение) можат целосно да го постигнат нивото А1 (подготвително ниво) и можат делумно да го постигнат нивото А2 (темелно ниво), а после 9 години на учење(по

2. ОПШТИ ЦЕЛИ НА ПРЕДМЕТОТ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД (VII-IX ОДДЕЛЕНИЕ)

- да се стекнат со одреден фонд на лексички единици за рецептивно и продуктивно sluжење со јазикот, согласно развојниот период на учениците;
- да се развиваат способностите за слушање и глобално и селективно разбирање на текстови со позната и помалку позната тематика;
- да се развиваат способностите за усно изразување, во согласност со возраста (развојниот период) на учениците;
- да стекнуваат одреден лингвистички и социолонгвистички фонд на знаења и способности што ќе им овозможат да го користат во најразлични комуникативни ситуации;
- да се оспособат учениците да читаат куси текстови за идентификување конкретни и глобални информации;
- да се оспособат да пишуваат куси едноставни искази и текстови (состави) со правилна употреба на интерпункциските знаци;
- да се воведат во некои елементи од културата на земјите чиј јазик се изучува и воопшто во други култури, во согласност со нивната возраст (развојниот период)

завршувањето на IX.одделение) можат целосно да го постигнат нивото A2 (темелно ниво) . Постигнувањето на компетенциите согласно наведените нивоа ќе бидат прикажани преку очекуваните резултати во програмата за деветтото одделение.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ЗА VIII ОДДЕЛЕНИЕ:

Ученикот/ученичката:

- да се оспособи слухово и визуелно(слабовиди ученици) да препознава нови зборови и куси искази и да го разбере нивното значење, и глобално и селективно да разбира текстови со позната и помалку позната тематика;
- да може да репродуцира и продуцира зборови и едноставни јазични искази со правилен ритам и интонација;
- да се оспособи да чита куси текстови за идентификување конкретни и глобални информации (видно или брајово писмо);
- да се оспособи да пишува едноставни јазични искази и куси текстови со правилна употреба на интерпункциските знаци (видно или брајово писмо);
- да може да води едноставна комуникација на ниво на усвоениот вокабулар и со примена на јазични функции блиски на возраста на учениците;
- да се здобијат со знаења за други култури

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Компонента 1. ЛЕКСИЧКИ ЕДИНИЦИ ²			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да го разбере значењето на лексичките единици, да ги репродуцира и да ги употребува во соодветни говорни ситуации.	Младиот човек во семејството и општественото опкружување	For the summer holiday we usually visit our relatives in Ohrid. Smoking and drinking are very bad for your health.	Активности од типот на вежби со слушање аудиоснимки или говорот на наставникот и репродуцирање на слушнатото, вежби од типот на разговор околу најчестите проблеми кои ги засегаат младите, однесувањето на младите и нивниот избор за понатамошно школување.
	Моите доживувања и фантазија	I have been to London. Tourists will stay in hotels on the moon.	Активности од типот водење разговор за сопствени доживувања и авантури, читање или слушање раскази, делови од романи за деца, пишување писмени вежби на дадена тема и др.
	Учиме странски јазици	Tom is going to study English in America.	Активности од типот водење разговор на тема важноста на учењето странски јазици, пополнување прашалници на видно и брајово писмо “Which foreign languages do you want to study?” , и др.
	Чувства и емоции	She is very happy when she speaks with Tom. He is very sad because he lost his dog.	Активности од типот на вежби со слушање аудиоснимки или говорот на наставникот и репродуцирање на слушнатото, говорни вежби “How do you feel when...”, прашања и одговори, (куси дијалози) и сл.

² При обработка на новиот лексички материјал не треба да се воведуваат повеќе од 2-3 нови лексички единици по наставен час. Лексичкиот материјал сукцесивно се проширува и се повторува.

	Држави од англиското говорно подрачје и познати личности во светот	Australia is an island continent. He was famous writer, movie star, composer...	Активности од типот на вежби со слушање аудиоснимки и репродуцирање на слушнатото, запознавање со културата и традицијата како и значајни личности од земјите на англиското говорно подрачје, водење разговори на дадена тема и сл.
	Празници	Happy New Year! Merry Christmas! Happy Easter! Happy Halloween! Happy Valentine's Day!....	Активности од типот симулирање на говорна ситуација на тема празници, изработка на честитки за одредени празници, изработка на маски, симулација на претстава по повод одреден празник, пишување на едноставни поеми <i>Simple poems</i> , учење песнички <i>JingleBbells, Carnival Song, Fancy Dress Party</i> , римувалки, и сл.

Компонента 2. ГРАМАТИЧКИ СТРУКТУРИ³			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
- да може да ги препознава, разбира и правилно да ги употребува повратните заменки (Reflexives)	Повратни заменки (Reflexive pronouns)	I hurt myself.	<p>Активностите и методите кои ги сугерираме можат да се применат во сите наведени содржини во граматиката согласно барањата за изучување на граматичките структури. Активности кои се сугерираат за реализација на содржините од граматиката се следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушање на исказ од наставникот и невербално реагирање на истиот (мимика, гестикулација, TPR); (слабовиди) - вежби од типот на вербално реагирање на поставено прашање; - вежби со користење на илустрации, флеш карти и постери (слабовиди) и рељефни цртежи (слепи) ; - користење на реалија како средство за реализација на одредени содржини од граматиката; - играње по улоги и симулации на дадени ситуации, и сл. -активност од типот Grammar Chants -активности од типот пополнување на празни места во реченицата (видно или брајово писмо)

³ Граматичките структури никогаш не се толкуваат експлицитно, туку нив учениците ги усвојуваат глобално во предложени јазични структури.

- да може да ги препознава, разбира и правилно да ги употребува неопределените заменки (Indefinite Pronouns)	Неопределените заменки (Indefinite Pronouns)	Something (anything, nothing, everything) Somebody (anybody, nobody, everybody)
- да може да го препознава, разбира и правилно да го употребува определениот член (Definite Article) со: семејства, пред одредени географски поими	Определениот член (Definite Article)	The Shallson family The Mississippi river The Baltic sea
- да го препознава, разбира и употребува Past Simple Tense кај правилните глаголи во сите три форми	Past Simple Tense кај правилните глаголи во сите три форми	I watched TV yesterday. Did I watch TV yesterday? I didn't watch TV yesterday.
- да го препознава, разбира и правилно да го употребува Used to (за исказување навики од минатото)	Used to (навики од минатото)	I used to play with dolls when I was six.
- да ја препознава, разбира и употребува формата на Past Simple Tense кај неправилните глаголи во сите три форми	Past Simple Tense кај неправилните глаголи во сите три форми	I broke the vase. Did you break the vase? I didn't break the vase.
- да ја препознава, разбира и употребува формата на Past Continuous Tense во сите три форми	Past Continuous Tense	Tom was playing football yesterday. Was Tom playing football yesterday? Tom wasn't playing football yesterday.

- правилно да ја разбере и применува формата за степенување на повеќе сложните и неправилните придавки	Степенување на повеќесложните и неправилните придавки	beautiful-more beautiful- the most beautiful good-better-the best	
- да ја препознава, разбира и употребува формата на Present Perfect Simple Tense	Present Perfect Simple Tense	Ana has been to London. Has Ana been to London? Ana hasn't been to London.	
- да може правилно да ги разбере и примени прилозите за Present Perfect Tense (ever,never)	Прилози за Present Perfect Tense (ever,never)	Have you ever tried Chinese food? I have never been there.	
- да може да ја препознава, разбира и употребува формата на помошниот глагол Will за искажување идни дејствија	Идно време (will)	I will clean the table.	
- да ги разбере и употребува условните реченици од прв тип (I Conditional)	Условни реченици од прв тип (I Conditional)	If there is snow we will go skiing.	

Компонента 3. ЈАЗИЧНИ ФУНКЦИИ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
<p>- да може да води едноставна комуникација во соодветни говорни ситуации со примена на јазичните функции на ова ниво на изучување на јазикот, односно блиски на неговата возраст</p>	Искажување минати свршени и минати трајни дејства	I got up at 7 and then I had breakfast. My friend came while I was having dinner.	<p>Активности од типот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - игри во двојки (водење дијалог); - работа во групи; - вежби од типот вербално искажување по дадени слики и постери (слабовиди) и релјефни цртежи (слепи) ; - вежби со користење мимики, пантоними и драматизации (слабовиди); - разни игри од типот <i>just a minute, taboo, pictionary, tic-tac-toe, domino, chain games, guessing games, memory games etc.</i> - Вежби од типот <i>describe and draw, pyramid discussions, surveys, general knowledge questions.</i>
	Искажување идни дејствја	The climate will change dramatically in the next years.	
	Споредување предмети и лица	Chemistry is the most difficult subject this year. Lana is the most beautiful girl in the class.	
	Изражување условеност	If the weather is sunny, we will go on holiday.	
	Искажување мислење	I think that my country is very rich.	
	Изражување желба	I'd like to buy a car. She would like to have a pet.	
	Нудење помош	There is a lot of work here. I'll help you with this.	
	Распрашување за цена	How much are these chocolates? How much does it cost?	
	Искажување искуства	I have never been to India. My sister has lost her job.	

	Сложување и несложување.	I don't agree with you. I think that you are absolutely right.	
	Искажување изненадување	Yes! I won the lottery!	
	Искажување сочувство	I'm sorry you didn't get the medal.	
	Искажување сеќавање од детството	I used to play with grass and mud when I was a child.	
	Искажување квантитет	The coffee is too hot. The water isn't warm enough.	

Компонента 4. СЛУШАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ ученичката:			
- да може да го разбере значењето на лексичките единици предвидени за изучување на оваа возраст	Лексичка единица	English, French, German.... afraid, angry, happy.... scientist, writer, poet... Christmas, New Year, Halloween, Valentine's Day	Невербално реагирање на говорен поттик, слики, постери, флеш карти (слабовиди) и вербално реагирање (слепи) ; игри од типот <i>Information gap, hangman, words from words, Guess the words</i> (видно и брајово писмо) ; песни (пр. <i>We Wish You a Merry Christmas, Jingle Bells</i>); римувалки и сл.
- да може да разбере едноставни куси искази	Едноставни куси искази	She studies English. Girls all over the world like to wear make up. She is happy because she won the first prize. Shakespeare was a famous writer.	Вежби од типот на соодветно реагирање на слушнати искази (од аудиозапис или од наставникот, на пр.: движење на телото, мимика); невербално реагирање на инструкција/ исказ од наставникот и сл. (слабовиди) и вербално реагирање (слепи)
- глобално и селективно да може да разбере текстови со позната и помалку позната тематика	Кратки текстови	My favorite movie is "The Titanic ". It's a film about the biggest ship which sank in the sea, and a love story about two people who met for the first time	Активности од типот на заокружување на конкретни информации (повеќе член избор) и сл. (видно и брајово писмо)

Компонента 5. ГОВОРЕЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
-правилно да ги изговара и соодветно да ги применува лексичките единици во едноставни куси искази (со правилен акцент, ритам и интонација) предвидени за ова ниво за изучување на јазикот во рамките на предвидените јазични функции и граматички структури.	Репродукција и продукција на искази со правилен изговор во соодветни говорни ситуации	My friend and I went shopping in the city mall yesterday. Do you want something?	Активности од типот на вербално репродуцирање и продуцирање на посложени исказни реченици преку: играње по улоги (по можност проследено со движења) , учество во посложени дијалогски ситуации, драмски изведби и опишување на дадени ситуации, раскажување приказни како потврда за усвоеност на лексиката и структурите.
	Кратки описи на дадена тема	My favorite book is “Oliver Twist”. The writer’s name is Charles Dickens. I like this book because...	
	Дијалози на теми релевантни на возраста и интересите на учениците	Do you know who sings this song? Yes the singer is Justin Bieber. He is a Canadian singer-song writer.	
	Изразување чувства и емоции	Why are you so happy today? I met a sad girl.	

Компонента 6. ЧИТАЊЕ СО РАЗБИРАЊЕ			
Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
-да може да препознава графија на зборови што содржат неми букви;	Зборови што содржат неми букви	lamb high laugh	Вежби со гласно читање на зборови (видно или брајово писмо)
- да чита за идентификување конкретни информации во даден текст.	Куси текстови	Justin Bieber is a famous <u>pop singer</u> . He had a concert <u>last night</u> and sang all his songs. There were <u>10.000,00 people</u> at the concert. The concert <u>lasted three hours</u>	Активности од типот на читање текстови од списнија и сл за идентификување на конкретни активности (вежби од типот на повеќечлен избор, T/F вежби и др.)
- да може да ја препознае главната идеја во познат текст	Куси текстови	<u>They are opening a new shopping center</u> . It is in the center... (main idea)	Вежби од типот на читање за глобално разбирање преку активности од типот на повеќечлен избор, T/F вежби, Guessing game исл. (видно или брајово писмо)

Компонента 7. ПИШУВАЊЕ

Цели	Содржини	Примери	Активности и методи
Ученикот/ученичката:			
<p>- правилно да пишува зборови што содржат неми букви</p> <p>- да пишува честитки за празници, куси пораки на разгледници</p> <p>- писмено да поставува прашања за прочитан текст и да одговара на истите</p> <p>- да пишува куси искази по дадена звучна информација</p> <p>- да пишува куси искази (состави) на посочена или замислена тема и структурирани идеи со правилна употреба на интерпункциските знаци</p>	<p>Зборови што содржат неми букви</p> <p>Куси состави (кратка порака, писмо, опис, честитка и сл)</p> <p>Едноставни реченици, пораки, куси описи</p> <p>Куси искази</p> <p>Куси описи (место на чивеење и училиште)</p>	<p>lamb high laugh</p> <p>Dear Ana, I'm having a great time in the camp, and I met a lot of new friends here. And the weather is very nice too. I wish you were here. Love, Your friend Mary.</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Вежби од типот на дополнување на зборови со испуштени букви (игра од типот <i>Ханџман</i>); вежби со пишување на своето име; игра од типот составување на едноставни зборови од дадени букви со измешан редослед; пишување на зборови по дадени слики, и сл. ; пополнување на текст со зборови кои недостасуваат според упатства за пишување куси реченици; пополнување на текст со зборови кои недостасуваат според упатства за пишување куси реченици; пишување реченици и многу куси текстови според звучен модел – диктат; ставање зборови во правилен ред во една реченица и сл. Пишување честитки, пораки на разгледници, е-меил пораки; пополнување формулари со лични податоци; самостојно и заедничко осмислување на текстови за слики и изработка на одделенски весник или постер; самостојна изработка на тематски постери и др. (видно или брајово писмо)</p>

<p>-да пишува куси искази (состави) заради барање или пренесување лични информации, чувства, мислења и опишувања</p>	<p>Куси состави (кратка порака, писмо,опис, честитка, покана и сл)</p>	<p>Dear Eli, I would like to invite you to my birthday party, on Friday evening. The party will be in my house. I hope that you will come and have a great time.</p> <p>Mila</p>	
--	--	--	--

Компонента 8. Култура

Содржините од Култура се застапени во сите компоненти во изучувањето на јазикот, односно не се изучуваат изолирано како посебна компонента.

Целта е да се создаде сензибилизација за воочување на културолошките разлики и сличности како основа за развивање на толеранција и емпатија кон другиот и различниот (на пр., преку имиња, празници, модели на културно однесување, обраќање, честитање празници, активности во врска со празниците, имиња на врениците во англиските говорни подрачја, некои типични презимиња, имиња на улици и плоштади, распоред на дневните и седмичните активности, слободно време, пазарење, храна, песни, комуникативни модели, паралингвистички елементи и др.), Учениците се запознаваат со делови од историјата на земјите од англиското говорно подрачје, големите градови и нивните културни знаменитости. Мали прослави за одбележување на Денот на благодарноста (Thanksgiving), Божик, Априлијада, Велигден и сл.

Целта е да се стекнат интеркултурни компетенции за однесување имајќи ги во предвид културните разлики; создавање чувство за воочување на културните разлики низ учењето и воспитувањето и социјализација на содржините како основа за развивање почит кон другите луѓе и различните работи. Во пристапот на наставните содржини и теми, како и културолошките, воспитните и социолошките, треба да се води сметка за однеувањето во различни култури, обработка на содржини коишто овозможуваат споредба и социјализација на македонската култура со другите култури.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Планирањето и реализацијата на наставата за учениците со оштетен вид се одвива како и за останатите ученици, но при реализација се применуваат специфични нагледни средства и помагала, како и реализација на вежбовни активности (вежби за видот, перипатологија-вежби за ориентација и движење, употреба на тифлотехника, усвојување на секојдневни социјални вештини). Учениците со оштетен вид го запознаваат и откриваат светот, комуницираат и учат, користејќи ги останатите сетила. Тие го користат остатокот на вид (доколку постои), но за нив најважни се тактилната перцепција, слухот и добриот говорен модел. Затоа при работа со овие ученици најголем акцент треба да се стави на аудитивниот пристап кон наставата.

Учениците со оштетен вид кај кои интелектуалните способности се на завидно ниво, без никаков проблем може да ја следат наставната програма по англиски јазик за седмо одделение, она на што наставникот треба да обрне внимание е да користи специфичните наставни средства и помагала наменети за лицата со оштетен вид како што се рељефни цртежи и карти (географски), брајовите машини, телевизиските и рачни оптички лупи за слабовиди и сл. Истиот треба да биде креативен во својата работа преку што успешно и соодветно би му ја пренел наставната материја на ученикот со оштетен вид. За учениците кај кои покрај оштетениот вид има и некој друг проблем, поради кој ученикот неможе во целост да ја совлада наставната материја, наставникот треба да примени индивидуален пристап, диференцирање на целите и задачите во наставната програма, дозирање на содржините како истите би соодветствувале на потребите и можностите на ученикот.

- НАПОМЕНА ЗА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Во планирањето на наставата за осмо одделение предвид се земени содржините во наставните програми по другите предмети кои се изучуваат во осмо одделение, односно почитуван е принципот на меѓупредметно поврзување по однос на целите и содржините со акцент на интегрирано поврзување со содржини од мајчиниот јазик.

Во наставната програма е дадено ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира часовниот фонд за целосно и успешно реализирање на поставените цели од програмата.

Составот на учениците во паралелките во посебните училишта и во посебните паралелки при редовните основни училишта е изразито хетероген заради што наставникот треба да практикува строго диференциран и индивидуализиран пристап

во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби што секако ќе резултира со развивање на индивидуалните потенцијали и максимални академски постигнувања на учениците со оштетен вид.

Во контекст на ова наставниците кои ја реализираат наставата треба да;

- да се обидат при изготвувањето на планирањето да планираат исти содржини, цели и активности за целата паралелка (доколку индивидуалните карактеристики, можности и способности на учениците во паралелката го дозволува тоа)

- За учениците чиј степен и попреченост не дозволува следење на планираните цели, содржини и активности, наставникот треба да планира парцијална партиципација во рамките на целите, содржините и активностите кои се реализираат во паралелката.

- доколку видот и степенот на попреченост е многу сериозен наставникот пристапува кон изготвување на интересен индивидуален образовен план во рамките на адаптираните наставни програми (при изготвувањето на ИОП наставникот може да користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години). Кога наставникот во ИОП користи наставни содржини и цели и од наставните програми од претходните учебни години, треба да ги наведе одделението, содржините како и целта на нивното повторно обработување.

Наставни средства:

- комплет од одобрен учебнички систем;
- пакет прирачен материјал за наставникот (флеш-карти, постери и др.);
- касетофони/касети со песни; компјутер со соодветен софтвер; ЦД-РОМ, ТВ со ДВД;
- други извори на учење во непосредната околина - предмети во просторијата каде се изучува англискиот јазик;
- Интернет пристап, образовни софтвери;
- списанија за наставникот.
- релефни цртежи и карти (географски);
- брајова машина
- телевизиски колор лупи за слабовиди
- рачни оптички лупи
- “Swell touch“ машини за печатење

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следење на постигањата на учениците

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Секоја активност на часот при која учениците ја искажуваат јазичната активност, било на рецептивно, репродуктивно или продуктивно ниво, дава можност за воочување на напредокот и негово вреднување. Тоа значи дека евалуацијата се врши како интегрален дел на самиот наставен час, а не како изолиран чин. Многу е важно при постапките на проверка на знаењето, како и оценувањето на ученикот, тие постапки да не се разликуваат од вообичаените активности на часот, односно учениците не треба посебно да се издвојуваат од групата при проверката на усното јазично реагирање.

Битно е поголем акцент да се стави на позитивните аспекти на напредокот на учениците, т.е. на она што ученикот го знае, а не она што не го знае. Важно е секој напредок да се награди соодветно, бидејќи на младите ученици им е потребна повратна информација за остварениот успех, што може да биде усна пофалба или позитивна реакција изразена преку гест или мимика или, пак, со насмевка од страна на наставникот, нацртан цвет и сл.

Вреднувањето на напредокот на учениците ќе се врши со бројчани оценки во текот на училишната година. Ученикот треба да биде вреднуван со 6 оценки во текот на учебната година (3 оценки во првото и 3 во второто полугодие). Во секое полугодие, 1 оценка од вкупно 3 ќе се базира на тест, а другите 2 ќе се базираат на усни, комуникативни проверки. Критериумите за формирање оценка треба да се експлицитни како за ученикот, така и за родителот, т.е. да се објаснат уште во почетокот на учебната година и наставникот да се придржува до тие критериуми. Како критериуми можат да се земат: оценките од писмените работи/тестови, оценките од усното искажување/активност на час, изработка домашни задачи. Со цел на родителите да им се овозможи увид во напредувањето на нивните деца и во нивниот процес на учење пожелно е да се воведат *Европскиот јазично портфолио* кое допринесува учениците да ја развијат свеста како учесници во наставниот процес. Портфолиото ги води кон сфаќањето на учењето како процес на стекнување на знаења и вештини во кој активно учествуваат. Притоа ги поттикнува на размислување за успешните стратегии на учење, за проценка на постигнатите знаења и вештини како и за индивидуалните желби и планови за напредување и учење на странскиот јазик.

На крајот на осмото одделение учениците ќе бидат оценети со бројчана оценка. Последиците за ученикот во случај на неуспех ќе бидат во согласност со општата регулатива за основното образование во Република Македонија.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ

Просторните услови и опременоста на училниците за успешна реализација на наставната програма за седмо одделение треба да се во согласност со општиот норматив за опременост за реализирање на наставните програми за седмо одделение.

Се препорачува, заради полесен визуелен контакт помеѓу учениците, за да слушнат подобро што се зборува и најоддалечениот ученик да има преглед на училницата, клупите да бидат наредени на следниот начин: повеќе клупи доближени заедно, разни варијанти на буквата U, како и преместување и групирање на столчињата по потреба (при драматизација).

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

- Завршени студии по англиски јазик и литература - наставна насока, VII¹ со дополнителна дефектолошка дообразба.
- Завршени студии по англиски јазик и книжевност, VII¹ со дополнителна дефектолошка дообразба.
- Завршени двопредметни студии по македонски и англиски јазик, VII¹ со дополнителна дефектолошка дообразба.
- Завршени студии по англиски јазик и литература - друга насока и со здобиена соодветна педагошко-психолошка и методска подготовка на соодветен факултет, VII¹ со дополнителна дефектолошка дообразба.

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Адаптираната наставната програма по англиски јазик за VIII одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид во посебните училишта и посебните паралелки во основните училишта, врз основа на утврдената соодветна наставна програма за деветгодишно основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

Бр. 11-15642/1

30.09.2014 година

Министер

Abdilaqim Ademi

Изготвил: работна група, координатор м-р Зора Бушовска, советник
Контролирал: Трајче Ѓорѓиевски, раководител на одделение
Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор